

23

1773, 58.

OBSERVATIONES
IVRIS ECCLESIASTICI

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS CONSENSV

PRAESIDE

D. DAVID GOTTFRIED AEGIDIO

W I L K E

P. P.

R 383

SER. ELECT. SAX. IN SVPR. LVSTAT. INFER.

REGIM. CONSIL. EIVSDEMQUE CVRIAE PROVINC.

CONSIST. ECCLESIAST. LIPS. ET FAC.

IVRID. ASSESS.

D. XVIII. MART. A. O. R. CIOCCCLXXIII

H. L. Q. C.

PVBLICE DEFENDET

CAROLVS EMANVEL ALBRECHT

GOERLIC. LVSTAT.

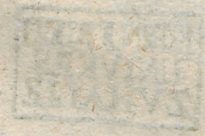
LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

OBSERVATIONES
IURIS ECCLESIASTICI
ILLUSTRISSIMO ORDINE CONSISTORII
PRAESIDE
D. DAVID GOTTFRIED AEGIDIO
W I L H E L M
P. R.
HAB. ELECT. SAC. IN SVB. TVSAT. INTER
REGNI CONS. PRAESIDENT. CIVIS ROMAN.
CONSIST. ECCLESIAST. IUR. ET FAC.
IURIS AUSTRIACI
D. XVII. MART. M. DC. CXXXIII
M. DC.
PABRICE DEFRONDIT
CAROLVS EMANVVL ALBRECHT

216 R

OBSERV. IV.

Parentes et collaterales primi gradus in causa matrimoniali ad testimonium dicendum non solum admittuntur, sed et coguntur.

In causa matrimoniali parentes ad testimonium dicendum admittendos esse, dispositioni iuris Canonici

c. 3. X. qui matrim. accus. poss.

quam maxime convenit; sed an cogi queant, negat Mencken in Comment. ad Pand. L. XXII. tit. 5. §. 17. A coactione ad testimonium excipe regulariter consanguineos et affines, collaterales usque ad septimum gradum, unde ne quidem in causa matrimoniali sororis filium ad deponendum pro matrimonio cogi posse, pronunciauit F. I. L. Contrariam vero tueretur sententiam Consistorium Lipsiense, quod quidem etiam cogendos esse parentes et collaterales

primi gradus ad testimonium dicendum, existimat. Testis enim cogitur testimonium perhibere de his, quae nouit arg. l. 16, et l. 19. C. de testibus. et Papa Clemens III. in citato canone 3. X. qui matrim. accus. poss. sequentem in modum Episcopo Florentino rescripsit:

Ideo enim maxime parentes, et si defuerint parentes, proximiores admittuntur, quoniam vnusquisque suam genealogiam cum testibus et chartis, tum etiam ex recitatione maiorum scire laborat, *qui enim melius recipi debent, quam illi, qui melius sciunt, et quorum est interesse: ita ut si non interfuerint, et consensum non adhibuerint, secundum leges nullum fiat matrimonium.* Quod vero legitur, pater non recipiatur in causa filii, nec filius in causa patris, in criminalibus causis et contractibus verum est. In matrimonio vero coniungendo et disiungendo ex ipsius coniugii praerogatiua, et quia fauorabilis res est, congrue admittuntur. Hinc cum in causa V. P. contra V. S. actor, inter testes probatoriales aviam sponsae denominaret, haec vero illam tanquam inhabilem a testimonio dicendo repellendam esse contenderet, quoniam l. 6. C. de testibus. parentes et liberos inuicem aduersus se nec volentes admitteret, pronuntiabatur quidem:

dass mit Abhörung der öten Zeugin, wenn sie des Zeugnisses sich nicht verweigert, gebührend billig zu verfahren

sed interposita ab actore leuteratione, priorem sententiam mutauit Confist. Lipsf. et iudicauit

Nunmehr aus den Akten so viel zu befinden, dass mit Abhörung der öten Zeugin, nur so ferne sie sich des Zeugnisses nicht verweigert, nicht, sondern damit in Ansehung c. 3. X. qui matrim. accus. poss. schlechterdings zu verfahren.

Quo-

Quomodo enim aliter veritas habenda, nisi parentes, qui in desponsatione liberorum, soli adfuerunt, ad testimonium dicendum possent compelli, cum decisionem totius causae, alterius conscientiae committere graues vtplurimum rationes disuadere soleant.

OBSERV. V.

Sponsalia consensu parentum unius partis desponsatorum, cum orbo sine testibus celebrata publica non sunt.

Duplici modo contrahi dicuntur sponsalia clandestina, si vel parentum consensus deficit, vel, his non amplius extantibus testes non adhibiti. Vtrumque enim expresse praescribit Ord. Ecclesiast. Sax. Tit. von Ehegelöbnissen.

Es sollen sich keine Kinder, Söhne oder Töchter, wes Alters sie sind, ohne Vorwissen und Einwilligung ihrer Eltern, als des Vaters, der Mutter, und da die nicht vorhanden, des Großvaters und der Großmutter verloben. Und wenn gleich solches geschehe, soll ein solches Verlöbniß, ungeacht ob dasselbe in anderer Leute, als Gezeugen Beyseyn, geschehen, für heimlich gehalten, und für unbündig erkannt, und die Personen in unsern Landen nicht getrauet werden. porro: Wo auch zwei Personen, so beyderseits keine Eltern haben, sich ohne jemandes Beyseyn, oder auch in Gegenwart eines Zeugen alleine, mit einander in Ehegelöbniß einlassen, so soll dasselbe für ein heimlich Gelöbniß gehalten werden etc.

Sed posterioris dispositionis verba eum casum si tantum vna pars personarum contrahentium, parentibus gaudet, alterius vero partis parentes in viuus amplius non sunt, comprehendere nonnullis Iuris interpretibus non videtur. Qua-

re dubium mouent, an eiusmodi sponsalia, solo consensu parentum ab vna parte superstitum perfecta, etiam a parte orbi pro validis et publicis haberi possint. Affirmatiuam tuetur sententiam praesertim Bergerus in Oeconomia Iuris p. 95. et in suppl. ad electa process. matrimonialis §. 7. qui quidem statuit: Sponsalia liberorum sine testibus valent, quamuis alter contrahentium tantummodo parentes habeat, aut vnum saltem; ita v. c. sponsalia Titii, parentibus orbi, valent, contracta cum puella, quae matrem tantummodo habet, quamuis nulli testes accefferint, modo consenserit puellae mater. Reprobat vero non solum hanc sententiam Illustris et S. R. Hommelius in Rhaps. LXX. tanquam legibus Saxonis contrariam, sed et ab ea recedit recentior. editio. Bergeriana quam Wincklero V. I. debemus, vbi legitur: aliam esse sententiam summi senatus prouocationum ac Consistorii Lipsiensis, scilicet, si alter contrahentium orbus sit, alter patrem matremue habeat, ab illius parte testes esse necessarios. Iam liceat nobis vtriusque opinionis argumenta breuiter perpendere. Verba Ordinationis ecclesiasticae: *wo auch zwei Personen so Beyderseits keine Eltern haben etc.* Bergero arident, inde ex his in suppl. ad electa Process. matrimon. §. 7. colligit: *dass zwischen denen, da nur auf jedem Theil Vater oder Mutter, oder nur in allen eine Person von Eltern am Leben ist, auf solche die disposition gedachter Kirchen Ordnung nicht zu ziehen, sondern dasjenige, so in gemeinen Kaeyerlichen Rechten von Ehegölbnissen geordnet, da keine Zeugen erfordert werden, statt habe:* quam in sententiam etiam Consistorium Vitembergense quondam pronuntiasse, demonstrat. Forsan et hoc ad Bergeri opinionem defendendam superaddi posset: Parentes superstites alterius partis desponsatorum testium loco esse

esse habendos. Etenim horum praesentia in ipso actu sponsationis expresse non requiritur quod Ord. ecclesiastica per verba *Vorbewußt und Einwilligung* clare exprimit. Quod si igitur parentes in ipso actu sponsalicio praesentes fuerunt, quidni hi intuitu orbi testium instar considerandi? Sed fallit omnino Bergeri Sententia, et S. R. et J. Küstnerus ad Deyling. p. 533. accuratius verba Ordinat. ecclesiasticae interpretatur, et verum discrimen inter sponsalia, quae consensu parentum conficiuntur, et quae praesentia testium confirmantur, ponendum esse, docet, hinc ratio legis in aprico posita est, ubi parentes ab utraque parte consentiunt, testibus non opus, ubi vero orbata parentibus sponsa, testium praesentia ad validitatem sponsaliorum desideratur, quoniam alterius partis parentes non ut testes, vid. Rhapsd. Hommel. LXXI. sed ut parentes, non probationis gratia adsunt, sed quoniam eorum consensus ad constitutionem et substantiam sponsaliorum requiritur. Neque Bergeri assertum, Consistorium Vitebergense in contrariam partem olim pronuntiasse, fidem meretur, quoniam memoratum Responsum ad casum praesentem minime spectat, ibique utriusque partis desponsatorum parentes supererant; sed potius Consistorii Lipsiensis sententia tanquam legi ecclesiasticae conueniens, diu stabilita, et interpositis remediis confirmata hucusque mansit.

OBSERV. VI.

Alimenta uxori, a thoro et mensa mariti separatae, statim a tempore latae sententiae debentur.

Vuxori a marito male habitae, saecuitiasque perpeffae, ad tempus separatio a thoro et mensa permittitur, interea
tem-

temporis vero marito incumbit alere vxorem, etiamsi maritus sit pars innocens, aut foemina dotem nullam intulerit. Sed cum quaelibet sententia effectum tantummodo producat ab eo tempore, quo transit in rem iudicatam; non videtur vxor, si forsán contra eiusmodi sententiam remedium leu-
 terationis vel appellationis interpositum fuerit, alimenta prius petere posse, quam a tempore rei iudicatae, etenim separatio a thoro et mensa, quae plerumque semestris spa-
 tium continere solet, et ab hoc momento computatur. Iniquum tamen visum est Consistorio Lipsiensi alimenta subtrahere vxori, quae ipsa nihil in bonis habet, vnde sibi necessaria vitae subsidia comparare queat, et quidem multo magis si maritus bonis illatis vtatur fruatur. Du-
 rat enim matrimonium nec dissoluitur tali disiunctione, ideoque nec hac maritus ab obligatione alendi vxorem liberatur. Quare etiam alimenta vxori adiudicantur a tem-
 pore primae sententiae latae, etiamsi haec per interposita remedia aliquantisper suspensa fuerit.

ULB Halle

003 935 957

3

56.

B.I.G.

Farbkarte #13

23

1773, 58.

OBSERVATIONES IVRIS ECCLESIASTICI

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS CONSENSV

PRAESIDE

D. DAVID GOTTFRIED AEGIDIO

WILKE

P. P.

SER. ELECT. SAX. IN SVPR. LVSTAT. INFER.
REGIM. CONSIL. EIVSDEMQUE CVRIAE PROVINC.
CONSIST. ECCLESIAST. LIPS. ET FAC.
IVRID. ASSESS.

D. XVIII. MART. A. O. R. CIOIOCCCLXXIII

H. L. Q. C.

PVBLICE DEFENDET

CAROLVS EMANVEL ALBRECHT

GOERLIC. LVSTAT.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

R 383

13

